

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการพัฒนากลัสเตอร์ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สถานการณ์ในปัจจุบัน และทิศทางการดำเนินงานในอนาคต ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรม

โดยสามารถสรุปการศึกษากระบวนการพัฒนากลัสเตอร์ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

สมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ มีการพัฒนา เติบโตเป็นพลวัตรอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้น การนำผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งจากภาคอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมสนับสนุนและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถาบันการศึกษา และหน่วยงานองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องในภูมิภาค มาร่วมกันพัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อตลาดสินค้าหัตถกรรม ให้ได้ผลลัพธ์ที่วิเศษรวมที่ยิ่งใหญ่กว่าส่วนย่อย

5.1.1 กระบวนการพัฒนากลัสเตอร์ ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ

กระบวนการพัฒนากลัสเตอร์ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ มีความสอดคล้องกับ ดัชนีแบบกระบวนการพัฒนากลัสเตอร์ ที่ใช้สำหรับพัฒนา กลัสเตอร์ในประเทศ นิวซีแลนด์ (Innovation & System Ltd. ,รัฐเวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์) มาก ถึงแม้ว่า ดัชนีแบบดังกล่าวไม่สามารถใช้อธิบายในรายละเอียดบางประเด็น ได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากความเหลื่อมล้ำในด้านเวลา ลำดับของกระบวนการที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของการพัฒนา รวมทั้งความสมบูรณ์ของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการ ซึ่งแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ในช่วงเวลาของการพัฒนา

กระบวนการพัฒนากลัสเตอร์ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ สามารถ จำแนกกระบวนการพัฒนาได้เป็น 4 ระยะ และแต่ละระยะมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) ระยะเริ่มต้น เกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดขอบเขต การรวบรวมข้อมูล การสร้างองค์ประกอบ และการรวมตัวและสร้างภาระผูกพันผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เกิดเป็นสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ
- 2) ระยะบ่มเพาะ เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิเคราะห์กลัสเตอร์ การขยายผลการรวมตัวและสร้างภาระผูกพันผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนาความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในกลุ่มสมาชิก และการทำให้เกิดความเชื่อใจในกลุ่มสมาชิกและสร้างชื่อเสียงให้กับสมาคม

3) ระยะเวลาสร้างคลัสเตอร์ เกี่ยวข้องกับการทำคลัสเตอร์หัตถกรรมให้สมบูรณ์ การพัฒนาพันธมิตรเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ การวางแผนปฏิบัติการ และการพัฒนาโอกาสทางการตลาด

4) ระยะเวลาปรับปรุงคลัสเตอร์ เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างนวัตกรรมทางการตลาดและผู้นำตลาดสำหรับสินค้าหัตถกรรม

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกภาคเหนือ

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกภาคเหนือ ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก ที่เป็นโอกาส และปัจจัยภายใน ที่เป็นจุดแข็งของสมาคม

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง สถานการณ์การท่องเที่ยวลดลง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป ปัญหาการแข่งขันด้านค่าคอมมิชชั่น และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ นโยบายรัฐบาลที่สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและคลัสเตอร์

ปัจจัยภายในสมาคม ได้แก่ ผู้นำ ที่มุ่งมั่นและตั้งใจในการที่จะพัฒนาและปรับปรุง อุตสาหกรรมหัตถกรรม ที่คนมีส่วนร่วมไปสู่ระดับที่ดีขึ้น สมาชิก ทีมงาน ที่มีความเข้าใจร่วมกัน และความสำเร็จที่เห็นผลได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลลัพธ์ในด้านการตลาด

5.1.3 ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับลักษณะของสมาคม

จากการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับลักษณะของสมาคม ตามรูปแบบ ลักษณะของคลัสเตอร์ โดยเปรียบเทียบกับลักษณะของคลัสเตอร์ที่เจริญสมบูรณ์แล้ว ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ การรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน การแข่งขัน และประสิทธิภาพโดยรวม พบว่า

ในปัจจุบัน ลักษณะของคลัสเตอร์ของสมาคมโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมทำให้มีประสิทธิภาพโดยรวม (Collective Efficiency) อยู่ในระดับมาก สำหรับลักษณะการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน และการแข่งขัน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียดของแต่ละลักษณะดังนี้

1. การรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น เป็นลักษณะของการรวมกันของเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมและผู้จำหน่าย (กิจกรรมการผลิตและการขาย/ส่งออก) และต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบของการรวมกลุ่มกัน เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการ ตั้งแต่ผู้ผลิตวัตถุดิบสำหรับงาน

หัตถกรรม ผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรม ผู้ส่งออก ผู้แทนจำหน่ายและผู้กระจายสินค้า รวมทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุน และองค์กรสนับสนุนอื่นๆทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในอนาคต

2. การเชื่อมโยง เป็นลักษณะของการเชื่อมโยงกันเฉพาะกลุ่มบุคคลที่สนิทกันมากที่สุด และต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบของการเชื่อมโยงเป็นการเชื่อมโยงของสมาชิกทั่วทั้งสมาคมในอนาคต

3. ความร่วมมือ เป็นลักษณะของความร่วมมือร่วมใจในบางกิจกรรมที่ได้ประโยชน์ร่วมกัน และต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบของความร่วมมือร่วมใจในทุกๆกิจกรรม ในอนาคต

4. การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นลักษณะของการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านการตลาด และต้องการให้มีการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการตลาด ต่อไปในอนาคต

5. การแข่งขัน เป็นลักษณะของการแข่งขันในด้านการขาย ด้วยการใช้กลยุทธ์ตัดราคา และต้องการให้มีพัฒนาการแข่งขันให้เป็นการแข่งขันด้านการตลาด โดยมุ่งเน้นการเจาะกลุ่มตลาดเป้าหมาย การหาแหล่งตลาดใหม่ๆที่มีศักยภาพสูง ในอนาคต

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด เกี่ยวกับลักษณะของคลัสเตอร์ของสมาคม จำแนกตามประเภทของสมาชิก พบว่า

สมาชิกประเภทสามัญตลอดชีพและสามัญรายปีมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน คือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะคลัสเตอร์ของสมาคมโดยรวมในระดับปานกลาง และ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมทำให้มีประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก สำหรับลักษณะการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน และการแข่งขัน อยู่ในระดับปานกลาง

ในขณะที่สมาชิกประเภทวิสามัญรายปี ซึ่งเป็น สมาชิกที่อยู่ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัตถกรรมโดยอ้อม มีความเห็นที่แตกต่างกัน ในลักษณะการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันและการรวมกลุ่มของสมาชิกที่ประกอบธุรกิจหัตถกรรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ อยู่ในระดับน้อย

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของคลัสเตอร์ของสมาคม จำแนกตามอายุของสมาชิก พบว่า สมาชิกที่มีอายุสมาชิก 1-3 ปี , 4-6 ปี , 7-9 ปี มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน คือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะคลัสเตอร์ของสมาคมโดยรวมในระดับปานกลาง และ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมทำให้มีประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก สำหรับลักษณะการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน และการแข่งขัน อยู่ในระดับปานกลาง

ในขณะที่สมาชิกที่มีอายุสมาชิก 10-12 ปี ที่กล่าวได้ว่าเป็นสมาชิกตั้งแต่ยุคก่อตั้ง มีความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะคลัสเตอร์ของสมาคมโดยรวมในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้า

ร่วมเป็นสมาชิกสมาคมทำให้มีประสิทธิภาพโดยรวม ความร่วมมือ การแข่งขัน และการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ในระดับมาก สำหรับลักษณะการรวมกลุ่มของสมาชิกที่ประกอบธุรกิจหัตถกรรมและที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเห็นในระดับปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของคลัสเตอร์ของสมาคม จำแนกตามการเข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารสมาคม พบว่า สมาชิกทั้งที่เป็น เคยเป็น และ ไม่เคยเป็น กรรมการบริหารสมาคม มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน คือ มีความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะ คลัสเตอร์ของสมาคม โดยรวมในระดับปานกลาง และ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมทำให้มีประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก สำหรับลักษณะการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่น การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน และการแข่งขัน อยู่ในระดับปานกลาง

ผลของการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิก เกี่ยวกับประโยชน์ที่สมาชิกได้รับจาก โครงการกิจกรรมต่างๆ ที่สมาคมจัดขึ้น และปัญหาที่สมาชิกประสบ พบว่า

สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการที่มีประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับโครงการ กิจกรรมของสมาคม ที่สมาชิกส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีประโยชน์ในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมการออกงานแสดงสินค้าของขวัญของคกแต่งบ้าน (Bangkok International Gift & Houseware; BIG) กิจกรรมการจัดอบรมสัมมนา และโครงการศูนย์บริการออกแบบสินค้าหัตถกรรม (Craft Design Service Center) ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนในด้าน การตลาด การบริหารจัดการ และการผลิตอย่างมีดีไซน์ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ได้รับประโยชน์ด้านการตลาดมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกับสมาชิกอื่นๆ รองลงมาเป็นการออกงานแสดงสินค้าในประเทศและการอบรมสัมมนา ตามลำดับ

ในด้านปัญหาที่เกิดขึ้น สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาคมมีปัญหาเรื่องการสื่อสารระหว่างสมาคมกับสมาชิก กระจายไม่ทั่วถึง มากที่สุด รองลงมาสมาชิกมีความเห็นว่า ไม่มีปัญหา และปัญหาการขาดความสามัคคี มีการแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายในสมาคม ตามลำดับ

5.1.4 ทิศทางการพัฒนาคลัสเตอร์ ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มกรรมการบริหารสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ พบว่า การรวมกลุ่ม เป้าหมายและพัฒนาการของการรวมกลุ่มกัน ความต้องการของสมาชิกสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือเป็นการรวมกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการตลาดเป็นหลัก และมีทิศทางการดำเนินงานที่การมุ่งเน้นกระบวนการสร้างนวัตกรรมทางการตลาด

และผู้นำตลาดต่อไป โดยมีเป้าหมายในการเข้าร่วมงาน 'World Craft Expo' ที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2552 มีกลยุทธ์หลักในการพัฒนารูปแบบพิมพ์เขียว (Blueprint) และการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ รวมทั้งความพยายามให้กลุ่มสมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ มีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อการขับเคลื่อนให้เกิดนวัตกรรมทางการตลาดและผู้นำตลาดสำหรับอุตสาหกรรมด้านหัตถกรรม

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

กระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์หัตถกรรม ที่มีสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือเป็นแกนกลาง มีพัฒนาการอย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการพัฒนาที่ค่อนข้างสอดคล้องกับ ต้นแบบ กระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์ โดยมี 4 ระยะของการพัฒนา ตั้งแต่ ระยะเริ่มต้น ระยะบ่มเพาะ ระยะสร้างคลัสเตอร์ และระยะพัฒนาปรับปรุงคลัสเตอร์

ปัจจุบันสามารถสรุปได้ว่า คลัสเตอร์หัตถกรรมที่มีสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือเป็นแกนกลาง มีวิวัฒนาการเข้าสู่ช่วงเริ่มต้น ของระยะการพัฒนาปรับปรุง คลัสเตอร์ (Improvement) มุ่งขยายโอกาสทางการตลาด ด้วยการสร้างนวัตกรรมทางการตลาดและผู้นำตลาด โดยอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก จากภาคเอกชน ร่วมกันพัฒนารูปแบบพิมพ์เขียว(Blueprint) ของความสำเร็จที่ต้องการร่วมกัน และใช้วิธีการสื่อสารภายใน รวมทั้งสื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ประสานงานในการกำหนดเป้าหมาย แนวทาง และกลยุทธ์ในการดำเนินการร่วมกันเพื่อพัฒนา คลัสเตอร์หัตถกรรมของตน ก่อนที่จะนำเสนอให้รัฐบาลรับทราบ และทำความเข้าใจเพื่อร่วมดำเนินการในกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์โดยรวมต่อไป

อย่างไรก็ตาม คลัสเตอร์หัตถกรรมที่มีสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ เป็นแกนกลาง นี้ยังมีลักษณะเป็นคลัสเตอร์ที่ไม่สมบูรณ์มากนัก ทั้งในเรื่อง ลักษณะการรวมกลุ่ม การเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน การแข่งขัน และประสิทธิภาพโดยรวม อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่คลัสเตอร์ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดความสนใจของผู้ประกอบการให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคม และทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการต่างๆของสมาคมที่มุ่งเน้น ผลลัพธ์ทางการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลจากการออกงานแสดงสินค้าของขวัญและของใช้ในบ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการขายจำนวนสมาชิก ความหลากหลายของธุรกิจ ความริเริ่มในกิจกรรมโครงการ และผลลัพธ์ต่างๆ ที่เป็นวงจรป้อนกลับเสริมการขยายตัวเติบโต ในจำนวนของสมาชิกซึ่งเป็น ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรม รวมทั้งธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหัตถกรรม

นอกจากปัจจัยภายในสมาคมที่มีผลต่อการพัฒนาแล้ว โอกาสที่สมาคมได้การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาลในพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลกลางต่างๆ เช่น การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การสนับสนุนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การสร้างคลัสเตอร์อุตสาหกรรม เป็นต้น

ปัจจัยภายนอกเหล่านี้ สนับสนุนการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ กับ สถาบันการศึกษาและฝึกอบรม สถาบันวิจัยและพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจด้านหัตถกรรม

5.3 ข้อค้นพบ

จากการวิเคราะห์พัฒนาการและทิศทางของคลัสเตอร์ที่ริเริ่มโดยภาคเอกชนในภาคหัตถกรรม พบประเด็นสำคัญในการพัฒนาคลัสเตอร์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การมีกลุ่มธุรกิจหลักในอุตสาหกรรมเป็นผู้นำในการรวมตัว กลุ่มผู้นำที่มุ่งมั่นและตั้งใจในการที่จะพัฒนาและปรับปรุง คลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่ตนมีส่วนร่วมไปสู่ระดับที่ดีขึ้น และกลุ่มผู้นำในอุตสาหกรรมต้องสร้างให้เกิดความเข้าใจร่วมกันถึงความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง ความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน
2. ความเข้าใจร่วมกันในทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ ในกลุ่มสมาชิก ทีมงาน คณะกรรมการบริหารสมาคม มีส่วนสำคัญในการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยที่วิสัยทัศน์นั้นต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่มีการปฏิบัติได้จริงและมุ่งสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคตของกลุ่ม
3. การพัฒนาในระยะแรก ควรมุ่งในส่วนที่กำลังเติบโต เพื่อผลักดันให้สู่ระดับสูงสุด ให้เป็นความสำเร็จร่วมกันที่เห็นผลได้ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งจะเป็นกลไกสำหรับการเร่งการเติบโตภายใน ที่กระตุ้นความสนใจของผู้มีส่วนร่วมที่มีศักยภาพ เป็นแรงขับเคลื่อน คลัสเตอร์ไปสู่ตำแหน่งที่ต้องการในอนาคต
4. การมีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างสมาชิก วิสาหกิจ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ รวมทั้งการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เป็นรูปแบบการพัฒนาทุนสังคมร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการ ที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการร่วมมือร่วมใจกันของกลุ่มวิสาหกิจ
5. สมาชิกของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ มีทัศนคติที่ดีต่อการรวมกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดเห็นต่อการมีประสิทธิภาพโดยรวม(Collective Efficiency) ซึ่งเป็นผลของความร่วมมือบนพื้นฐานของการแข่งขันอย่างเสรีของสมาชิก พร้อมกับการเชื่อมโยงที่เป็นระบบ การถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ที่นำไปสู่ผลประโยชน์ที่เสริมกันและกัน และ

นำไปสู่ความสามารถที่จะสร้างและขยายตลาดร่วมกัน จะทำให้การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมมี ประสิทธิภาพโดยรวมทั้งดีกว่าผู้ประกอบการที่ไม่มีกรรวมตัว เป็นการสร้าง โอกาสที่จะไม่สามารถ เกิดขึ้นได้หากขาดการรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์

6. แนวทางคลัสเตอร์ของสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมมีแนวทางที่มุ่งเน้น ด้านตลาด ด้วยการชักนำผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาคอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมสนับสนุนและที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานองค์กรต่างๆ เข้ามาร่วมกันในการที่จะตอบสนองต่อตลาด

7. การยกระดับคลัสเตอร์เป็นกระบวนการระยะยาว ต้องอาศัยการสร้างวิธีการสื่อสารแนวคิด การสร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงระหว่างองค์กร มีองค์กรที่จะสนับสนุนประสานงานในการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมกันพัฒนา ควรสร้างความสัมพันธ์แบบหุ้นส่วนระหว่างองค์กรเอกชนกับภาครัฐ

5.4 ข้อเสนอแนะ

จุดกำเนิดของแต่ละคลัสเตอร์แตกต่างกัน และแต่ละคลัสเตอร์มีเส้นทางการพัฒนาเป็นของตนเอง มีโอกาส อุปสรรค วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์การรวมกลุ่มกันในพื้นที่ โครงสร้าง และเป้าหมาย ที่แตกต่างกันและประเด็นต่างๆนี้มีอิทธิพลต่อรูปแบบพัฒนาการของคลัสเตอร์นั้นๆ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาคลัสเตอร์จึงไม่มีสูตรสำเร็จ ควรจะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาหลายๆด้าน สถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งระดับการพัฒนาของแต่ละคลัสเตอร์ เป็นสำคัญ

เมื่อสรุประยะของกระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์ ได้ว่า อยู่ในระยะพัฒนาคลัสเตอร์ ควรมีกลยุทธ์การพัฒนาคลัสเตอร์อย่างเป็นระบบ ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์และประเมินภาพรวมจากการสำรวจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจสภาพแวดล้อมภายนอกของคลัสเตอร์ การวินิจฉัยพื้นที่ การสำรวจหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์ ซึ่งผู้ศึกษาไม่ได้รวบรวมไว้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากมุ่งเน้นการศึกษาในด้านกระบวนการพัฒนาเป็นหลัก ประกอบกับขอบเขตการศึกษาครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา สมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ ซึ่งเป็นวิสาหกิจที่เป็นส่วนประกอบหลักของคลัสเตอร์ (Core Cluster) เท่านั้น

อย่างไรก็ตามผู้ศึกษา มีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรม ดังนี้

1. การสำรวจปัจจัยภายนอก เช่น คุณสมบัติทางภูมิภาค ความเป็นมาและประวัติการก่อตั้งคลัสเตอร์ ตำแหน่งความสำคัญของคลัสเตอร์ในเศรษฐกิจภูมิภาค แหล่งแรงงานและสภาพการจ้างงาน ลักษณะการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการ

ศึกษา/หน่วยงานวิจัย ลักษณะกิจกรรมในรูปของกลุ่ม องค์กรในวงอุตสาหกรรม แนวโน้มตลาดต่างประเทศ และมาตรการส่งเสริมในระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ

2. การสำรวจโครงสร้างของคลัสเตอร์อุตสาหกรรม เช่น ลักษณะการกระจายตัวของวิสาหกิจที่ประกอบอยู่ในคลัสเตอร์ แยกตามภูมิภาค ประเภทอุตสาหกรรม ขนาด ผลประกอบการ เป็นต้น มีวิสาหกิจที่มีอิทธิพลสูงต่อคลัสเตอร์หรือไม่ มีวิสาหกิจเชิงนวัตกรรมหรือไม่ การวิเคราะห์สถานการณ์ความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมตามรูปแบบเพชร (Diamond Model)

3. การสำรวจสภาพที่แท้จริงของวิสาหกิจที่ประกอบอยู่ในคลัสเตอร์อุตสาหกรรม เช่น ความกระตือรือร้นของผู้บริหาร ผลประกอบการทางธุรกิจ แหล่งจัดหาวัตถุดิบเป็นภายในภูมิภาค ภายนอกภูมิภาค หรือการนำเข้า แหล่งจำหน่ายสินค้าว่าเป็นภายในภูมิภาค ภายนอกภูมิภาค หรือการส่งออก กิจกรรมการบริหารจัดการ ความประสงค์ที่มีต่อหน่วยงานสนับสนุน ความสนใจเข้าร่วมตัว และส่งเสริมคลัสเตอร์อุตสาหกรรม

4. การสำรวจเพิ่มเติมในส่วนของหน่วยงานสนับสนุน สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัย เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ ลักษณะความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม รายละเอียดของการบริการที่สามารถสนับสนุน เป็นต้น

แม้ว่าการก่อตัวของคลัสเตอร์ที่ริเริ่มจากภาคเอกชนจะเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ แต่ควรมีกระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์อย่างเป็นระบบ ด้วยความร่วมมือจากสมาชิกของคลัสเตอร์ และองค์กรต่างๆที่จะสนับสนุนมาร่วมกันพัฒนา เพื่อให้คลัสเตอร์ที่มีอยู่เจริญเติบโต มีการปรับเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีพลวัต มุ่งเน้นการเสริมสร้างจุดแข็งของคลัสเตอร์ มุ่งประเด็นความสนใจไปที่มาตรการขจัดปัญหาที่เป็นข้อจำกัดต่อการรวมตัว เป็นคลัสเตอร์ที่มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขันระดับสากล

สำหรับการพัฒนาสมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ ควรสนใจความต้องการของสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลประโยชน์หลักที่สมาชิกทุกประเภท ทุกกลุ่ม และทุกบทบาท มีความเห็นตรงกัน คือ ผลประโยชน์ในการออกงานแสดงสินค้าของขวัญและของใช้ในบ้าน ควรมีกลยุทธ์ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกอย่างมากขึ้น ให้มีผลที่ดียิ่งขึ้นเป็นระบบ เพื่อสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งภายใน

2. สมาคมควรมีการพัฒนาคลัสเตอร์ให้สมบูรณ์ ตามทิศทางที่สมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการร่วมกัน และเมื่อมีการพัฒนาคลัสเตอร์ได้อย่างสมบูรณ์ กลุ่มที่มีศักยภาพและทัศนคติที่ดีต่อคลัสเตอร์จะพัฒนาและเกิดการแตกตัวเป็นคลัสเตอร์ย่อยภายใน คลัสเตอร์หัตถกรรม ได้อีกหลายประเภท เช่น คลัสเตอร์สิ่งทอ คลัสเตอร์ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ เป็นต้น

3. สมาคมผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าหัตถกรรมภาคเหนือ ควรจะมีบทบาทเป็น องค์กรส่งเสริมประสานความร่วมมือ ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกของคลัสเตอร์ ทั้งสมาชิกภายในสมาคม และหน่วยงานอื่นๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved